

ลักษณะโดยทั่วไปของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

เหตุผลการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

เมื่อหลัก "ลิขสิทธิ์" ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในปัจจุบันได้บัญญัติให้ความคุ้มครองอยู่เป็นอันมาก การจะจำกัดลิขสิทธิ์ให้มีเพียงเฉพาะในประเทศ ย่อมทำให้การพัฒนาความรู้ ของพลเมืองและประเทศไม่ก้าวหน้า เพราะมิได้รับหรือแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยีและวัฒนธรรมจากประเทศอื่น ในขณะที่เดียวกันก็ได้มีการเผยแพร่งานสร้างสรรค์ของตนออกไปยังประเทศอื่น อันเป็นการแลกเปลี่ยนตอบแทนต่อกันไม่ว่าจะเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทใด หลักการของ "ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ" จึงเริ่มต้น โดยมีเหตุผลดังนี้คือ

๑. เหตุผลด้านการแลกเปลี่ยนงานสร้างสรรค์ เนื่องจากความแตกต่างในด้านภูมิประเทศ ศาสนา และเชื้อชาติ จึงทำให้รูปแบบหรือแนวความคิดต่างกัน งานสร้างสรรค์ก็แตกต่างกันไป ประเทศต่าง ๆ ย่อมต้องแลกเปลี่ยนงานสร้างสรรค์จึงจำเป็นที่จะต้องมีลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศที่จะรับรองคุ้มครองงานเหล่านั้น ซึ่งเป็นความปรารถนาของประเทศต่าง ๆ ที่จะส่งงานสร้างสรรค์ออกและรับเข้ามาในประเทศ อันเป็นการแลกเปลี่ยนแนวความคิด (๒: ๕) และวัฒนธรรมระหว่างกัน เพื่อพัฒนาสังคมโลกมนุษย์ต่อไป

๒. เหตุผลทางด้านหลักความเป็นธรรมและศีลธรรม การเคารพผลงานของผู้สร้างสรรค์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ภายในประเทศ เป็นเครื่องที่ยืนยันถึงความเป็นธรรมและศีลธรรมอันมั่นคงของประเทศนั้น ๆ ในทำนองเดียวกันในแต่ละประเทศที่ผลิตทรัพย์สินทางปัญญาที่ประเทศอื่นนำไปใช้ประโยชน์ด้วย ย่อมจะต้องตอบแทนประเทศดังกล่าว เพื่อที่จะเกื้อกูลการดำรงอยู่ของผู้สร้างสรรค์ อันเป็นการคำนึงถึงศีลธรรมและมรรยาทที่พึงปฏิบัติต่อกันระหว่างประเทศ (๑๕: ๑๓) โดยหลักของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

๓. เหตุผลทางด้านการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม การคุ้มครองงานสร้างสรรค์นี้เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของประเทศ อันถือเป็นรากฐานของสังคม (๑๕: ๑๓) ในระหว่างประเทศ ย่อมเป็นการอนุรักษ์มิให้ถูกบิดเบือนไป ด้วยหลัก "ธรรมสิทธิ์" (Moral Right) ที่ห้ามการคัดแปลงอันจะทำให้งานเสื่อมคุณค่าหรือทำให้เสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์หรือของประเทศชาติ และการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ยังเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานใหม่มากขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่าและมีงานสร้างสรรค์ให้เปรียบเทียบแข่งขันกัน

๔. เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ การผลิตงานสร้างสรรค์จำเป็นต้องลงทุนอย่างมาก และการใช้ลิขสิทธิ์ก็จะต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ตอบแทน ผลประโยชน์ตอบแทนกันนี้จะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาระบบลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศก็ย่อมมีผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศเช่นเดียวกัน เช่น การนำเข้ามาซึ่งลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ย่อมจะทำให้งานสร้างสรรค์กระทบกระเทือนเพราะมีการแข่งขันกันอย่างไม่มียุทธศาสตร์

๕. เหตุผลทางด้านชื่อเสียงเกียรติคุณของประเทศ การเคารพในลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ เป็นสัมพันธไมตรีระหว่างกันอันนำมาซึ่งชื่อเสียงในความเป็นธรรม และการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งจะได้รับการเคารพยกย่องเชิดชูชื่อเสียงเกียรติยศของประเทศชาติ

๖. เหตุผลทางด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้เป็นกิจกรรมระหว่างประเทศที่สำคัญประการหนึ่ง ที่นานาประเทศให้การยอมรับความร่วมมือระหว่างกันนี้จะเป็นการส่งเสริมสัมพันธไมตรีทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ความเป็นมาของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

ในแต่ละประเทศได้พัฒนาสิทธิของตนไปสู่ประเทศอื่น ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ โดยการแลกเปลี่ยนความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตอบแทนในรูปของสนธิสัญญาทวิภาคี ซึ่งอาศัยหลัก National Treatment (๓: ๑๕๔) กล่าวคือ การให้ความ

คุ้มครองงานของประเทศชาติเท่าที่ชนชาติของตนได้รับความคุ้มครองในประเทศของตน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศยุโรปได้มีการทำสนธิสัญญากัน เช่น (๒๐: ๕๔)

- สนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างปรัสเซียกับรัฐต่าง ๆ ของเยอรมัน จำนวน ๓๒ ฉบับ ในปี ค.ศ. ๑๘๒๗ - ๑๘๒๙
- สนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างออสเตรียกับอิตาลี (Sardinia) ในปี ค.ศ. ๑๘๔๐
- สนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างอิตาลีกับฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. ๑๘๔๓
- สนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างฝรั่งเศสกับอังกฤษ ในปี ค.ศ. ๑๘๕๑
- สนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างฝรั่งเศสกับเบลเยียม ในปี ค.ศ. ๑๘๕๒

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๕๘ องค์การวรรณกรรม (Literary Congresses) ได้จัดการประชุมบรรดานักเขียน, นักการศึกษา, นักวิทยาศาสตร์ และผู้พิพากษา จาก ๑๔ ประเทศ เพื่อพิจารณาปัญหากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาสากล ณ ประเทศเบลเยียม ซึ่งมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้สมบูรณ์เต็มที่ ในปี ค.ศ. ๑๘๗๘ จึงได้จัดตั้งองค์การวรรณกรรมระหว่างประเทศ (International Literary Association) ซึ่งต่อมาในปี ๑๘๘๔ กลายเป็น International Literary and Artistic Association (ALAI) (๒๐: ๕๔ - ๕๕) ซึ่งเป็นองค์การที่พัฒนาการวางอนุสัญญาระหว่างประเทศโดยการประชุมในปี ค.ศ. ๑๘๘๓ และเตรียมการวางอนุสัญญา ณ กรุงเบอร์น ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. ๑๘๘๔ - ๑๘๘๕ ซึ่งได้สำเร็จในปี ค.ศ. ๑๘๘๖ เป็นอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. ๑๘๘๖ (The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Work, 1886) โดยมีประเทศลงนามเริ่มแรก ๑๐ ประเทศ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ค.ศ. ๑๘๘๖ คือ อังกฤษ, เบลเยียม, อิตาลี, เยอรมัน, สเปน, อิตาลี, โลบิเลีย, คินีเซีย, ฝรั่งเศส, และสวิสเซอร์แลนด์ และได้มีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันกัน ยังผลให้อนุสัญญานี้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ค.ศ. ๑๘๘๗ (๒๐: ๕๕)

อนุสัญญาเบอร์นนี้ เป็นพื้นฐานของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ โดยแต่ละประเทศต่างให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ต่อกัน โดยประเทศภาคีสมาชิกได้ตกลงกันที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ต่างประเทศ เหมือนกับผู้สร้างสรรค์ของตน (๓: ๑๕๔) และในขณะเดียวกัน

มุ่งหมายที่จะทำให้อุทธรณ์ลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศที่มีลักษณะแตกต่างกัน ให้มีลักษณะคล้ายคลึง
ทำนองเดียวกัน (๒๐: ๑๕๕)

นอกจากนี้อนุสัญญาเบอร์น์ ก็ยังได้จัดตั้ง "สหภาพเบอร์น์เพื่อการคุ้มครองวรรณกรรม
และศิลปกรรม" (The Berne Union for the Protection of Literary and Artistic
Work) ในปี ค.ศ. ๑๘๘๖ ซึ่งต่อมาได้รวมกับ "สหภาพปารีสเพื่อการคุ้มครองอุตสาหกรรม
สมบัติ" (The Paris Union for the Protection of Industrial Property)
เป็น "สหภาพระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา" (BIRPI) ในปี
ค.ศ. ๑๘๙๓ และต่อมาได้กลายเป็น "องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (The World
Intellectual Property Organization หรือ WIPO) ในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั่วโลก, ร่วมมือกับองค์การระหว่าง
ประเทศอื่น และให้หลักประกันความร่วมมือในการบริหารงานสหภาพปารีสและสหภาพเบอร์น์
ซึ่งองค์การนี้เป็นทบวงชำนาญพิเศษขององค์การสหประชาชาติ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๔ (๒๑: ๓๓)
โดยตั้งอยู่ในกรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์

อนุสัญญาเบอร์น์ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมบทบัญญัติต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสม
กับกาลเวลาและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทุก ๆ ระยะเวลา ๒๐ ปี โดยประมาณ
(๒๒: ๓ - ๔) คือ

๑. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ณ กรุงปารีส (Paris Additional Act , 1896)
เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๙๖
๒. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ณ กรุงเบอร์ลิน (The Berlin Act , 1908) เมื่อ
วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๐๘
๓. ฉบับพิธีสารเพิ่มเติม ณ กรุงเบอร์น์ (The Berne Additional Protocol,
1914) เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๔
๔. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ณ กรุงโรม (The Rome Act , 1928) เมื่อวันที่ ๒
มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๘
๕. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ณ กรุงบรัสเซลส์ (The Brussel Act , 1948)
เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๘

๖. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ณ กรุงสตอกโฮล์ม (The Stockholm Act , 1967)
เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๖๗
๗. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ณ กรุงปารีส (The Paris Act, 1971) เมื่อวันที่
๒๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๗๑ ซึ่งเป็นฉบับล่าสุดในปัจจุบัน

ในระหว่างการพิจารณาร่างอนุสัญญาเบอร์นา ในปี ค.ศ. ๑๘๘๐ นั้น ก็ได้มีความพยายามพัฒนาสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ในทวีปอเมริกา ซึ่งต่อมากลายเป็น "อนุสัญญาลิขสิทธิ์อเมริกา" (The Pan-American Copyright Convention) (๓: ๑๕๕) โดยให้สัตยาบันกัน ณ กรุง Montivideo ในปี ค.ศ. ๑๘๘๕ และต่อมาก็มีฉบับลงนามกัน ณ Mexico ปี ค.ศ. ๑๙๐๒, Rio de Janeiro ปี ค.ศ. ๑๙๐๖, Buenos Aires ปี ค.ศ. ๑๙๑๐ Caracas ปี ค.ศ. ๑๙๑๑, Havana ปี ค.ศ. ๑๙๒๘, Montivideo ปี ค.ศ. ๑๙๔๐ และ Washington ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ อนุสัญญาทั้งหมดนอกจากฉบับกรุง Montivideo ไม่อนุญาตให้ประเทศนอกทวีปอเมริกาสมัครเป็นสมาชิก (๒๐: ๕๗ - ๕๘)

เนื่องจากกลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาไม่สามารถยอมรับระบบลิขสิทธิ์ของอนุสัญญาเบอร์นา ได้ ในลาตินอเมริกาก็มีเพียงประเทศบราซิลที่เป็นสมาชิกอนุสัญญาเบอร์นา และภายหลังจึงมีอาเจนติน่า เม็กซิโก อุรุกวัย และชิลี ในขณะที่มีการพิจารณาแก้ไขอนุสัญญาเบอร์นาที่กรุงโรม ค.ศ. ๑๙๒๘ ก็ได้มีแผนการที่จะประสานอนุสัญญาเบอร์นา และอนุสัญญาลิขสิทธิ์อเมริกา (Havana) เข้าด้วยกัน (๒๐: ๕๘) ประกอบกับอิทธิพลของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้มีการจดทะเบียนลิขสิทธิ์, การเขียนสัญลักษณ์บนสำเนา และการฝากสำเนา (๓: ๑๕๕) แต่ในที่สุดก็กลายเป็นการก่อตั้งอนุสัญญาใหม่ โดยในการร่างครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงปารีส ในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ และที่กรุงบริสเซลส์ในปี ค.ศ. ๑๙๓๘ โดยการจัดของ The Stitute of Co-Operation of the League of Nationas ซึ่งที่ประชุมประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มประเทศยุโรปและอเมริกา และต่อมาก็ได้มีการประชุมผู้เชี่ยวชาญโดยการจัดของ Unesco ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗, ๑๙๔๘, ๑๙๕๐, ๑๙๕๑ และการประชุมครั้งสุดท้ายระหว่างวันที่ ๑๘ สิงหาคม ถึงวันที่ ๖ กันยายน ค.ศ. ๑๙๕๒ ณ กรุงเจนีวา ประกอบไปด้วยตัวแทนจาก ๕๐ ประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งได้ลงนามในอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ Universal

Copyright Convention of 1952) (หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า UCC (๒๐: ๕๕) ใน วันที่ ๖ กันยายน ค.ศ. ๑๙๕๒ และมีผลสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ค.ศ. ๑๙๕๕ (๓: ๑๕๕)

เนื่องจาก มีบทบัญญัติบางอันที่ยังขัดความต้องการของประเทศกำลังพัฒนา จึงได้ มีความคิดริเริ่มให้มีการแก้ไข UCC โดยในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ UNESCO ได้เห็นพ้องกับ การแก้ไข UCC โดยคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศกำลังพัฒนา ในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ ได้จัดประชุมกันที่ Washington ในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ ณ Paris และในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ ณ ที่ทำการของ UNESCO ในกรุง Paris ระหว่างวันที่ ๕ - ๒๔ กรกฎาคม ๑๙๗๑ ได้แก้ไข UCC สำเร็จเป็น Universal Copyright Convention as revised at Paris on July, 1971 ซึ่งได้มีบทบัญญัติพิเศษสำหรับ ประเทศกำลังพัฒนาด้วย (๒๐: ๖๑ - ๖๔) ซึ่งเป็นฉบับล่าสุด ทั้งนี้การพิจารณาแก้ไข UCC นี้ ได้ดำเนินการร่วมกันกับการพิจารณาแก้ไขอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, 1971

สำหรับประเทศไทยนั้น นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรก คือ ประกาศของหอพระสมุทวารานุสรณ์ ร.ศ. ๑๑๑ แล้วไม่ปรากฏว่าโดยยอมรับหลักการของลิขสิทธิ์ ระหว่างประเทศ คงมีสนธิสัญญาสองฝ่ายที่ประเทศไทยได้ทำไว้ เช่น หนังสือสัญญาระหว่าง กรุงสยามกับสหภาพรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๔๖๔ และสนธิสัญญาบางฉบับที่ทำกับประเทศในทวีป ยุโรป เป็นต้น ซึ่งคงเป็นเพียงสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ เท่านั้น แต่ได้แทรกการแลกเปลี่ยนการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไว้ในข้อใดข้อหนึ่งของสนธิสัญญา มิใช่เป็นสนธิสัญญา แลกเปลี่ยนความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศโดยตรง ต่อมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงปรากฏหลักการของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ อันสืบเนื่องมาจากประเทศไทย ได้สมัครเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น ฉบับแก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน ค.ศ. ๑๙๐๘ ซึ่งสำเร็จบริบูรณ์โดยโปรโตคอลเพิ่มเติม ลงนาม ณ กรุงเบอร์น ค.ศ. ๑๙๑๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๙๔ โดยขอเข้าเป็นภาคีสมาชิก ทั้งฉบับ การภาคยานุวัติอนุสัญญาเบอร์น นี้ ประเทศไทยจำต้องตรากฎหมายรับรองและให้ สอดคล้องกับอนุสัญญา ดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้ตรากฎหมายภายในขึ้น ซึ่งก็คือ "พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔" ซึ่งขอเท็จจริงปรากฏว่า

ประเทศไทยได้ตรากฎหมายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาเบอร์นก่อน ดังปรากฏใน
มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ (๒๓: ๖)

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยยกเลิก
พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ก็ยังได้ใช้หลักลิขสิทธิ์
ระหว่างประเทศยูเซนเดิม โดยมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้
กำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งในระหว่างกำลังร่างพระราชกฤษฎีกา
อยู่นั้น ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงความผูกพันในอนุสัญญาเบอร์น โดยประเทศไทย
ได้พิจารณาเห็นว่า อนุสัญญาเบอร์นฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๘๘๘ ค่อนข้างจะ
ล้าสมัยตลอดจนกำหนดอัตราค่าบำรุงสภาพเบอร์นไว้เพียง ๖ ชั้น แต่ฉบับ Paris Act,
ค.ศ. ๑๘๙๑ ได้กำหนดไว้ถึง ๗ ชั้น อันจะทำให้ประเทศไทยลดค่าบำรุงลงมาก จึงได้
เปลี่ยนแปลงพันธกรณีใหม่ โดยขอภาคยานุวัติฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๑ ใน
ภาคบริหาร (Administration) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๓
(๒๑: ๓๖ - ๓๗) และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็ได้มีการประกาศใช้ พระราชกฤษฎีกา
กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับ
ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศส่วนหนึ่งที่บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ความหมายของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

"ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ" (International Copyright) ได้รับการยอมรับ
ในสังคมโลกมาเมื่อประมาณปี ค.ศ. ๑๘๕๒ แต่ประเทศไทยได้เริ่มรู้จักกัน เมื่อมีการประกาศ
ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการ
สมัครเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. ๑๘๘๖ ซึ่ง
บทบัญญัติในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ใช้คำว่า "ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ" โดย
แต่ก็มีได้ให้ความหมายไว้โดยเฉพาะ และเมื่อยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและ
ศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๗ โดยให้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกา
กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ แทนแล้ว ก็ยังใช้คำว่า
"ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ" และก็มีได้ให้ความหมายไว้โดยเฉพาะเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณา

จากบทบัญญัติในหมวดลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศแล้ว ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศก็หมายความว่า ลิขสิทธิ์อันมีเหตุเกิดมาของผู้สร้างสรรค์ต่างประเทศที่มีใจเจองบไซที่จะมีลิขสิทธิ์ได้ตาม กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยตามลิขสิทธิ์ในประเทศ แต่เป็นผู้สร้างสรรค์ที่ได้รับการคุ้มครองตามเงื่อนไขของอนุสัญญาเบอร์น ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกหรือความผูกพันอื่น ที่ประเทศไทยยอมรับ

ในเรื่องของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ในแต่ละประเทศต่างมีอิสระจากกันเฉพาะภายในอาณาเขตประเทศของตน และมี ลักษณะการคุ้มครองแตกต่างกัน เช่น ลักษณะงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการคุ้มครอง อายุ แห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ เป็นต้น (๒๐: ๑๘) และไม่มี การคุ้มครองลิขสิทธิ์ในระหว่างประเทศ จึงได้มีแนวทางในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ๓ ทาง (๒๐: ๒๐) คือ

๑. อนุสัญญาระหว่างประเทศ
๒. ขอตกลงกันสองฝ่าย
๓. การยอมรับลิขสิทธิ์ที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นในลักษณะต่างตอบแทนกัน Reciprocity

ในคดีการพิพาท Reciprocity ได้รับการปฏิบัติมาแล้ว โดยได้มีการกำหนด ไว้ในกฎหมายภายในในบางประเทศ เช่น ฝรั่งเศสโดยยอมรับหลักการนี้ในกฎหมายปี ค.ศ. ๑๘๕๒ (๒๐: ๒๐) กล่าวคือ เป็นการบัญญัติกฎหมายภายในของประเทศตน ที่ให้ ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ต่างประเทศด้วย ส่วนกรณีของสนธิสัญญาสองฝ่ายเพื่อ คุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศก็ปฏิบัติกันมา ซึ่งเป็นกรณีของการทำสนธิสัญญากับอีก ประเทศที่มีใจเป็นภาคีสัญญา หรือประเทศที่เป็นภาคีสัญญาต่างกัน (๒๐: ๒๐) เช่น สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งสนธิสัญญาสองฝ่ายนี้จะตั้งอยู่บนหลัก National Treatment กล่าวคือ จะให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานของประเทศภาคี เท่าที่ชนชาติของตน ได้รับความคุ้มครองในประเทศของตน (๓: ๑๕๕) แต่หลักใหญ่แล้ว รูปแบบของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศจะเป็นไปในรูปของอนุสัญญาระหว่างประเทศ โดยในปัจจุบันมีอนุสัญญาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ที่สำคัญอยู่ ๒ อนุสัญญา คือ อนุสัญญาเบอร์นเพื่อการ คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. ๑๘๘๖ และอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒

วิธีการของอนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ทั้ง ๒ อันเป็นเครื่องมือชักจูงผู้สร้างสรรค์
 ชาวต่างประเทศให้มาสร้างสรรค์ผลงานในกลุ่มประเทศอนุสัญญา โดยหลัก National
 Treatment การก่อตั้งลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ประเทศที่ยอมรับ
 หลักของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์นี้ จะต้องยอมสละอำนาจบาง
 ประการที่มีในอาณาเขตประเทศของตน เพื่อจะได้อำนาจหลักเกณฑ์ภายในประเทศให้เป็นไป
 ในลักษณะสากล ตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์จะได้อำนาจไว้ แต่ความ
 แตกต่างและขัดแย้งกันใน เรื่องของกฎหมายภายในและระดับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในแต่ละ
 ประเทศ เป็นปัญหาของการกำหนดลักษณะสากลในแนวเดียวกัน อนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ก็ได้
 พิจารณาแก้ไขปัญหานี้ด้วยการกำหนดให้ประเทศภาคีสามารถเลือกใช้บทบัญญัติในอนุสัญญา และ
 กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองที่สูงหรือขั้นต่ำให้ประเทศภาคีเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับ
 โครงสร้างลิขสิทธิ์และวัฒนธรรมจารีตประเพณีในประเทศของตน (๒: ๕)

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในประเทศไทย ได้มีหลักสำคัญอยู่ตามอนุสัญญา
 เบอรัล ฉบับที่ประเทศไทยมีความผูกพันอยู่ คือ ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๘๘๘ โดย
 ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายภายใน คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
 พ.ศ. ๒๔๗๕ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อ
 คุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ให้สอดคล้องตอกันกับหลักสากลตามอนุสัญญา
 เบอรัล ซึ่งน่าสังเกตว่าได้ใช้หลัก Reciprocity ด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติใน
 มาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ก่อนหนึ่งความว่า "งานอันมีลิขสิทธิ์
 ตามกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็น
 ภาคีอยู่ด้วย และกฎหมายของประเทศนั้นได้ให้ความคุ้มครอง เช่นเดียวกันแก่งานอันมีลิขสิทธิ์
 ของภาคีอื่น ๆ แห่งอนุสัญญาดังกล่าว ..." อันเป็นการต่างตอบแทนซึ่งกันและกันตามหลัก
 Reciprocity แต่อยู่ในเฉพาะประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอรัล เท่านั้น แต่ในหลัก
 ของ National Treatment นี้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกา
 กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ มิได้กำหนดให้ อันเนื่อง
 มาจากความผูกพันตามพันธกรณีระหว่างประเทศไม่ได้บังคับไว้ คงเป็นเฉพาะหลัก
 Reciprocity การเลือกใช้บทบัญญัติในอนุสัญญา ซึ่งประเทศไทยได้อาศัยการทำขอสงวน
 ไว้ ๒ ข้อ เพื่อเลือกใช้บทบัญญัติที่เหมาะสมกับประเทศไทย

สำหรับในส่วนของสนธิสัญญา ๒ ฝ่าย ในปัจจุบันเท่าที่ค้นพบ ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาทวิภาคีทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันกัน ณ กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ สนธิสัญญานี้ได้มีบทบัญญัติในข้อ ๕ เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ โดยได้บัญญัติไว้ ความว่า "... ๒. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จะได้มีสิทธิภายในอาณาเขตของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งอย่างเดียวกันกับคนชาติและบริษัทของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ในเรื่องสิทธิบัตรสำหรับการนิมิต เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้า แบบแผน และลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมและศิลปกรรม เมื่อได้ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ใช้อยู่ ถ้าหากมี" ซึ่งสนธิสัญญานี้ได้ใช้หลัก National Treatment นั้นเอง โดยประเทศไทยยอมรับรองคุ้มครองในลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา เหมือนกับงานสร้างสรรค์ของคนไทย สำหรับหลักการยอมรับลิขสิทธิ์ที่เกิดในประเทศอื่นนี้ พอที่จะเทียบได้กับ บทบัญญัติในมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ความว่า "... หรืองานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยรวมเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ..." ซึ่งประเทศไทยยอมรับรองคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานขององค์การระหว่างประเทศ ให้ได้รับประโยชน์ในประเทศไทย แต่ก็มีคำเงื่อนไขที่จะต้องมียุติลักษณะต่างตอบแทนกันแต่ประการใด

อนุสัญญาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ จะเป็นไปในรูปของอนุสัญญาวางคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นส่วนใหญ่ อันถือเป็นกิจกรรมระหว่างประเทศกิจกรรมหนึ่ง ที่มีความสำคัญมิได้ยิ่งหย่อนไปกว่ากิจกรรมประเภทอื่น ๆ แต่อย่างใด และมีอายุยืนยาวมาเกือบศตวรรษแล้ว โดยมีประเทศคนโลกได้รวมมือในกิจกรรมประเภทนี้ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ที่สำคัญในปัจจุบันและมีบทบาทในวงการลิขสิทธิ์สากลอยู่ ๒ อนุสัญญาคือ อนุสัญญาเบอร์น และอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล

ก. อนุสัญญาเบอร์น อนุสัญญาเบอร์นเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ อนุสัญญาแรกของโลก และได้มีอายุยืนยาวมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนด การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในงานต่าง ๆ ให้ได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ใน ประเทศภาคีสมาชิกอื่น โดยการจ้กระบบกฎหมายในประเทศภาคีสมาชิกต่าง ๆ ให้สอดคล้อง กันเพื่อสะดวกต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ (๒๑: ๒๕) นับตั้งแต่อนุสัญญาเบอร์น ถูกกำหนดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้มีประเทศที่ร่วมลงนามให้สัตยาบันรวม ๑๐ ประเทศ ดังกล่าวและในปัจจุบัน* ประเทศเกือบทั่วโลกให้ความสำคัญกับอนุสัญญานี้ และได้ให้ สัตยาบันเป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์น รวม ๙๕ ประเทศ ซึ่งประเทศไทยก็ร่วมเป็นภาคีอยู่ด้วย ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๑ (พ.ศ. ๒๔๗๔) ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรุ่นแรก ๆ ก็ว่าได้ (๒๑: ๓๖)

อนุสัญญาเบอร์นได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบันรวม ๗ ครั้งด้วยกัน ดังที่กล่าวมาแล้ว และในแต่ละฉบับการแก้ไขก็ได้แบ่งออกเป็น ๒ ภาค คือ ภาคสารະบัญญัติ Substance ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และภาคบริหาร (Adminis- tration) ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารสหภาพเบอร์น และในการภาคยานุวัติ อนุสัญญาเบอร์นนี้ ประเทศต่าง ๆ สามารถที่จะขอภาคยานุวัติแต่ละภาคต่างฉบับกันได้ (๒๑: ๔๔) และในบางครั้งแต่ละฉบับการแก้ไขมีความแตกต่างกัน อนุสัญญาเบอร์นจึงกำหนด ให้อนุสัญญานับหลัง ๆ สามารถใช้แทนอนุสัญญาเบอร์น ค.ศ. ๑๘๘๖ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ต่อ ๆ กันมา ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศภาคีสมาชิกแห่งสหภาพ และ ขอบเขตที่ใช้ โดยอนุสัญญานับก่อนจะใช้ข้อยกออกไปทั้งฉบับ หรือในส่วนที่อนุสัญญานับใหม่ไม่ สามารถใช้แทนได้ (๒๑: ๔๔)

อนุสัญญาเบอร์นในแต่ละฉบับการแก้ไข (เฉพาะภาคสารະบัญญัติ) มีสาระสำคัญ รวม ๆ กันนี้ คือ (๒๑: ๓๔ - ๓๖)

* นับถึงวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๖

๑. ทฤษฎีพื้นฐาน คือ

ก) หลัก National Treatment คือ งานสร้างสรรค์ในประเทศ
ภาคอื่น จะต้องได้รับการคุ้มครองเหมือนกับที่ประเทศภาคีที่ให้แก่งานของผู้สร้างสรรค์
คนสัญชาติตน

ข) หลัก Automatic Protection คือ การคุ้มครองจะต้องเป็นไป
โดยไม่มีแบบพิธี*

ค) หลัก Independence of Protection คือ การคุ้มครองลิขสิทธิ์
ระหว่างประเทศ จะต้องไม่มีข้อจำกัดอื่นใดนอกจากที่อนุสัญญาเบอร์น์กำหนดไว้ แต่ประเทศ
ที่กำหนดความคุ้มครองมากกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของอนุสัญญาเบอร์น์ และงานสร้างสรรค์นั้น
สิ้นสุดการคุ้มครองในประเทศแหล่งกำเนิด การคุ้มครองนั้นอาจได้รับการปฏิเสธในประเทศ
แหล่งกำเนิดเช่นกัน

๒. มาตรฐานการคุ้มครองขั้นต่ำ สิทธิ และอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ก) งานสร้างสรรค์ให้รวมถึง ผลลัพธ์ที่ในขอบเขตของวรรณกรรมและ
ศิลปกรรมและวิทยาศาสตร์กรรมทุกชนิด แต่อย่างไรก็ตาม อาจเป็นลักษณะหรือรูปแบบของ
การแสดงงานควย (มาตรา ๒ (๑) ของอนุสัญญา)

ข) สิทธิดังกล่าวต่อไปนี้ จะถือเป็นสิทธิพิเศษของผู้มีอำนาจ ซึ่งหมายถึง
เจ้าของลิขสิทธิ์ภายใต้ข้อสงวน (reservations) ข้อจำกัด (limitation) หรือ
ข้อยกเว้น (exceptions) ตามอนุสัญญาเบอร์น์ คือ

๑) สิทธิในการแปล

๒) สิทธิในการแสดงงานนาฏกรรมและงานดนตรีต่อสาธารณะ

๓) สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ

* การใดมาซึ่งลิขสิทธิ์โดยต้องมีแบบพิธี (Formality Protection) เช่น
การจดทะเบียน หรือการมีสัญลักษณ์สงวนลิขสิทธิ์บนสำเนางาน หรือต้องมอบสำเนางานให้แก่
หอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น

๔) สิทธิในการทำซ้ำในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ และรวมถึงการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว

๕) สิทธิในการทำภาพยนตร์ หรือวีซีดีงานภาพยนตร์ และรวมถึงสิทธิในการริชงานที่มีผลจากงานภาพยนตร์ด้วย

๖) สิทธิในการดัดแปลงและสิทธิในการรวบรวมประกอบเข้ากัน

๓. บทบัญญัติพิเศษสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนาตามหลักเกณฑ์ขององค์การสหประชาชาติ สามารถกำหนดเงื่อนไขพิเศษต่างจากมาตรฐานการคุ้มครองขั้นต่ำได้ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการแปลและสิทธิในการทำซ้ำ ตามที่ฉบับ Paris Act, 1971 กำหนดไว้เป็นพิเศษในภาคผนวก คือ

๑) การทำขอสงวนการลิขสิทธิ์พิเศษดังกล่าวทั้ง ๒ ประการ อาจกระทำได้โดยการจัดตั้ง "ระบบออกใบอนุญาต" (Compulsory Licensing System) โดยจะไม่มีสิทธิพิเศษบางประการ (จำกัดสิทธิบางประการ) และไม่สามารถโอนใบอนุญาตได้ ทั้งนี้จะได้รับใบอนุญาตเมื่อภายหลังการสิ้นสุดระยะเวลาช่วงหนึ่ง และได้รับความยินยอมตามเงื่อนไขของผู้อำนวยการออกใบอนุญาตของประเทศกำลังพัฒนานั้น ทั้งนี้รวมถึงบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชยแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย

๒) ระบบออกใบอนุญาตจะใช้ได้เฉพาะประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น

๓) ห้ามมีให้นำสำเนางานอันเกิดจากระบบการออกใบอนุญาตออกนอกประเทศ โดยจะแจกจ่ายจำหน่ายได้เฉพาะในประเทศเท่านั้น

๔) ใบอนุญาตในการทำซ้ำจะได้รับโดยเฉพาะการทำซ้ำที่มีวัตถุประสงค์ในการสอน การค้นคว้าหรือการวิจัย

ข. อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์อีกอันหนึ่ง ที่มีความสำคัญในโลกปัจจุบัน ซึ่งได้ถือกำเนิดมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๒ โดยเป็นการประสานประโยชน์ระหว่างอนุสัญญาเบอร์นและกลุ่มประเทศอเมริกา และอิทธิพลของกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลนี้มีวัตถุประสงค์บัญญัติ

ไว้ในคำปรารภว่า

ด้วยความปรารถนาที่จะรับรองให้ความคุ้มครองซึ่งลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรม วิทยาศาสตร์กรรม และศิลปกรรมแก่ประเทศไทย

ด้วยความเชื่อว่าถ้ามีระเบียบวาทะการให้ความคุ้มครองซึ่งลิขสิทธิ์ว่าจ้างอย่างเหมาะสมแก่ทุกชาติในโลกนี้ โดยจัดทำเป็นอนุสัญญาสากลในทำนองที่ไม่คลุมเครือ แต่เป็นการเพิ่มเติมระเบียบประเพณีระหว่างประเทศที่มีอยู่แล้ว คงจะทำให้มีการเคารพสิทธิของเอกชนและสนับสนุนความก้าวหน้าในวรรณกรรม วิทยาศาสตร์กรรม และศิลปกรรม

หวังว่าจะบัญญัติสิทธินี้จะอำนวยความสะดวกแก่การแพร่งานด้านสมองของมนุษย์ ในทุกวงกว้างยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มพูนให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศยิ่งขึ้นด้วย (๒๔: ๓๒๕)

อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลนี้ ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดบทบัญญัติพิเศษสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการแปลและการทำซ้ำ ในปัจจุบันนี้อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลมีสมาชิก รวม ๙๔ ประเทศ โดยประเทศไทยมิได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอนุสัญญานี้ด้วย อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล มีสาระสำคัญโดยสังเขปดังนี้ คือ

๑. การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ คือ

ก) งานที่โฆษณาแล้วของชนชาติประเทศสมาชิก และงานที่โฆษณาครั้งแรกในประเทศดังกล่าว ได้รับการคุ้มครองในประเทศสมาชิกอื่นเหมือนกับ การคุ้มครองที่ประเทศสมาชิกอื่นให้แก่ชนชาติของตนหรือได้โฆษณาในอาณาจักรของตน และเป็นการคุ้มครองตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้

ข) งานที่ยังมิได้มีการโฆษณาของชนชาติประเทศสมาชิก จะได้รับความคุ้มครองในแต่ละประเทศสมาชิกอื่น เหมือนกับการคุ้มครองที่ประเทศสมาชิกอื่นให้แก่งานที่ยังมิได้มีการโฆษณาของชนชาติของตน และเป็นการคุ้มครองตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้

ค) ในกรณีที่ถูกกฎหมายในของประเทศสมาชิกกำหนดเงื่อนไขการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ โดยต้องมีแบบพิธี เช่น การฝากสำเนา การจดทะเบียน, เขียนสัญลักษณ์สงวนลิขสิทธิ์ ฯลฯ หรืองานที่โฆษณาครั้งแรกนอกอาณาเขตและผู้สร้างสรรค์ไม่ได้เป็นชนชาติ

ประเทศสมาชิกจะได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาฯ หากการโฆษณาครั้งแรกนั้นสำเนาทั้งหมดที่จัดทำขึ้นโดยชอบ มีสัญลักษณ์ © ชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ และปีที่โฆษณาครั้งแรกในตำแหน่งที่เหมาะสมของสำเนานั้น

๒. อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ อนุสัญญาฯ กำหนดอายุแห่งการคุ้มครองขั้นต่ำไว้คือ ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และมีอายุต่อไปอีกยี่สิบห้าปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ประเทศสมาชิกบางประเทศอาจกำหนดในวันที่อนุสัญญาฯ สากลมีผลบังคับในประเทศสมาชิกไม่นับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามหลักอายุของผู้สร้างสรรค์ โดยจะใช้การนับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามหลักการนับแต่วันโฆษณาเป็นครั้งแรกของงานสร้างสรรค์นั้น หรือนับแต่ได้มีการจดทะเบียนก่อนที่มีการโฆษณางานนั้น ๆ แต่ทั้งนี้อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่กำหนดดังกล่าวนี้จะต้องไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าปีนับแต่วันที่โฆษณาเป็นครั้งแรกหรือวันที่จดทะเบียนลิขสิทธิ์ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงงานภาพถ่ายหรืองานศิลปะประยุกต์ ที่ประเทศสมาชิกอาจกำหนดไว้ได้ต่างจากดังกล่าว แต่จะต้องไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี นับจากแต่วันถึงแก่กรรมของผู้สร้างสรรค์, วันโฆษณาเป็นครั้งแรกหรือวันจดทะเบียนแล้วแต่กรณี

๓. การคุ้มครองตามมาตรฐานขั้นต่ำ

ก) อนุสัญญาฯ กำหนดให้ แต่ละประเทศสมาชิกจะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์อย่างใดแล้ว และสิทธิอื่นของผู้สร้างสรรค์ในงานสร้างสรรค์วรรณกรรม วิทยาศาสตร์กรรมและศิลปกรรม ทั้งนี้ให้รวมถึงงานการประพันธ์, การดนตรี, งานภาพยนตร์, งานเขียนภาพ, งานภาพพิมพ์ และงานประติมากรรม

ข) สิทธิตามที่กำหนดไว้ในข้อ ก) จะหมายถึง สิทธิของผู้สร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและรวมถึงสิทธิพิเศษที่อนุญาตให้ทำซ้ำในรูปแบบอื่น ๆ, สิทธิที่จะแสดงต่อสาธารณชนและสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ

นอกจากนี้ยังหมายความถึง สิทธิพิเศษของผู้สร้างสรรค์ที่จะแปลหรืออนุญาตให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตนในระหว่างที่ได้รับความคุ้มครอง ซึ่งประเทศสมาชิกอื่นอาจจำกัดสิทธิพิเศษนี้ให้น้อยลง โดยบัญญัติเป็นกฎหมายในภายหลังของอนุสัญญาฯ สากล

เช่น จะต้องเป็นงานเขียน (Writing) ที่ได้โฆษณาการในรูปแบบที่จับต้องได้ และสำเนา
ได้แพร่หลายโดยทั่วไปในสาธารณะ, เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาเจ็ดปีนับตั้งแต่วันที่โฆษณาเป็น
ครั้งแรก หากการแปลไม่ได้ถูกทำในภาษาที่ชนกันทั่วไปในประเทศสมาชิกโดยเจ้าของสิทธิ
ในการแปล หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ เป็นต้น และประเทศที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาตาม
หลักเกณฑ์ขององค์การสหประชาชาติจะได้รับสิทธิพิเศษในเรื่องของสิทธิในการแปลด้วย อาทิ
เช่น กำหนดระยะเวลาเจ็ดปีดังกล่าวอาจกำหนดไว้เพียงสามปี หรือหนึ่งปี เป็นต้น

พันธกรณีของประเทศไทยเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

ก. อนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า ประเทศไทยได้เป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์น ๒ ฉบับ
ด้วยกัน คือ ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ซึ่งสำเร็จโดย Berne Additional
Protocol, ค.ศ. ๑๙๑๔ ในภาคสารบัญญัติ กับฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑
ในภาคบริหาร ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีผูกพันที่จะต้องให้และได้รับความคุ้มครองระหว่าง
ประเทศตามบทบัญญัติของอนุสัญญานับดังกล่าว เนื่องจากฉบับ Paris Act,
ค.ศ. ๑๙๗๑ ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติในภาคบริหาร ซึ่งมีสาระสำคัญที่ไม่เกี่ยวข้องกับ
การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศโดยตรง จึงจะไม่ขอกล่าวในที่นี้

๑. ข้อสงวนของประเทศไทย

อนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ซึ่งสำเร็จโดย
Berne Additional Protocol, ค.ศ. ๑๙๑๔ นี้ได้กำหนดบทบัญญัติในมาตรา ๒๕
ให้อำนาจประเทศที่จะให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าว สามารถที่จะแจ้งขณะภาคยานุวัติอนุสัญญา
ว่าจะขอยอมรับบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาเบอร์น ค.ศ. ๑๘๘๖ หรือฉบับ Paris Act,
ค.ศ. ๑๘๘๖ แทนฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ตามที่เห็นว่าเป็นประโยชน์และ
สอดคล้องกับฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ขณะในการภาคยานุวัติของประเทศไทย
นั้น ประเทศไทยก็ได้แจ้งแก่รัฐบาลประเทศสวิตเซอร์แลนด์ว่า จะขอยอมรับบทบัญญัติ
ของฉบับ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖, หรือฉบับ Paris Act,

ค.ศ. ๑๘๘๖ แทนฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ รวม ๖ ข้อ คือ

(๒๑: ๓๘ - ๓๙)

๑) ไม่ขอใช้มาตรา ๒ วรรค ๔ ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘
คือ ไม่ให้ความคุ้มครองแก่งานศิลปะประยุกต์ (Art Applied)

๒) ขอใช้มาตรา ๒ วรรค ๒ ของฉบับ Berne Convention,
ค.ศ. ๑๘๘๖ แทนมาตรา ๔ วรรค ๒ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ คือ
การจะให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์แห่ง
แบบพิธีที่กำหนดไว้ตามกฎหมายภายในของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดงาน และการ
คุ้มครองนี้จะต้องไม่เกินไปกว่าที่ประเทศแหล่งกำเนิดงานได้กำหนดไว้

๓) ขอใช้มาตรา ๑ วรรค ๓ ของฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖
และ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ แทนมาตรา ๔ ของฉบับ Berlin Act,
ค.ศ. ๑๙๐๘ คือ สิทธิในการแปล อันเป็นสิทธิพิเศษแต่ผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ที่จะแปล
หรือมอบอำนาจให้ทำการแปลงานของตน หากพจนกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่โฆษณา
เป็นครั้งแรกไปแล้ว ถ้าหากว่ายังมีไม่เคยแปลหรืออนุญาตให้แปลเป็นภาษาที่ต้องการแล้ว
ผู้สร้างสรรค์จะห้ามหรือไม่อนุญาตให้แปลเป็นภาษานั้น ๆ ไม่ได้

๔) ขอใช้มาตรา ๑ วรรค ๔ ของฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖
แทนมาตรา ๗ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ คือ สามารถทำซ้ำบทความที่ลงพิมพ์
ในหนังสือพิมพ์ หรือวารสารบางเรื่องได้ โดยมีถ้อยคำอ้างแหล่งที่มา เมื่อไม่มีการห้าม
การทำซ้ำดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้ง

๕) ขอใช้มาตรา ๕ ของฉบับ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ
วรรค ๒ ของ Final Protocol ท้ายฉบับ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ แทน
มาตรา ๑๑ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ คือ งานนาฏกรรม ดนตรีกรรม ไม่ว่า
จะได้มีการโฆษณาแล้วหรือยัง ย่อมมีสิทธิที่จะแสดงต่อสาธารณชน และการแสดงคำแปลงาน
ต่อสาธารณชน ทั้งนี้รวมถึงการคิดท้าวระบำปลายเท้าด้วย

๖) ข้อยกเว้นมาตรา ๒ วรรค ๒ ของฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ แทน
มาตรา ๑๘ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ในความคุ้มครองงานที่ยังมิได้ตกเป็น
สาธารณชนในขณะที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขอนุสัญญานี้ หรือบทบัญญัติ
เพิ่มเติม

๑. สาระสำคัญของอนุสัญญาเบอร์ลิน ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ และขอ
สงวนของประเทศไทย

เมื่อประเทศไทยได้แจ้งขอทำขอสงวน รวม ๖ ข้อ ชณะชอกอากาศยานวัติ
อนุสัญญาเบอร์ลิน ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ นั้น เพื่อประโยชน์ของประเทศไทย
โดยเฉพาะแล้ว ทั้งนี้ความผูกพันของประเทศไทยที่จะกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความ
คุ้มครอง และได้รับความคุ้มครองในหมู่ประเทศสมาชิกนอกจากจะเป็นไปตาม ฉบับ
Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ในภาคสารบัญญัตินี้แล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงข้อสงวน
จำนวน ๖ ข้อ ที่ประเทศไทยทำไว้ด้วย ซึ่งสาระสำคัญของพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่
ดังนี้คือ (๒๑: ๓๙ - ๔๓)

ก) สหภาพระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ตาม
บทบัญญัติในมาตรา ๑ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ กำหนดให้ประเทศซึ่ง
ตกลงผูกพันตามอนุสัญญาเบอร์ลินนี้ รวมตัวกันเป็น สหภาพระหว่างประเทศ (International
Union) สำหรับการคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในงาน "วรรณกรรมและศิลปกรรม"

ข) งานสร้างสรรค์ อนุสัญญาเบอร์ลิน ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘
ได้กำหนดให้คำนิยามของงานสร้างสรรค์ไว้โดยเรียกว่า "วรรณกรรมและศิลปกรรม" ไว้
ในมาตรา ๒ วรรคแรก โดยนอกจากจะเป็นงานวรรณกรรมและงานศิลปกรรมแล้ว ยัง
หมายความรวมถึง งานที่สร้างขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี, แผนกวิทยาศาสตร์, และแผนกศิลปะ
โดยจะทำซ้ำออกมาในวิธีหรือรูปร่างอย่างใดก็ตาม เช่น

๑) สมุด, สมุดเล็ก และหนังสืออื่น ๆ

๒) นาฏกรรม หรือนาฏ-คนตรีกรรม, แบบฟอนร่า และการแสดง
ให้คนดูโดยวิธีใด ๆ ซึ่งแบบการแสดงนั้น ๆ ได้กำหนดไว้เป็นหนังสือหรืออย่างอื่น

- ๓) เพลงดนตรี ซึ่งจะมีเนื้อร้องหรือไม่ก็ตาม
- ๔) การวาดเขียน, การเขียนระบายสี, สถาปัตยกรรม, ประติมากรรม, การแกะสลัก และภาพพิมพ์
- ๕) ภาพประกอบ, แผนที่ภูมิประเทศ
- ๖) แผนที่, ภาพร่าง และงานพลาสติกอันเกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ และวิทยาศาสตร์

นอกจากนี้ ตามมาตรา ๒ วรรค ๓ ยังกำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องบัญญัติกฎหมายภายในให้ความคุ้มครองงานต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อยู่

สำหรับงานศิลปะประยุกต์ ตามมาตรา ๒ วรรค ๔ ได้กำหนดให้แต่ละประเทศสมาชิกจะกำหนดการคุ้มครองเองเป็นกฎหมายภายใน ซึ่งประเทศไทยได้ทำขอสถวนไว้ไม่ขอให้ความคุ้มครองแก่งานศิลปะประยุกต์ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว (ขอสถวนข้อที่ ๑)

ส่วนงานภาพถ่ายและงานที่ผลิตขึ้นโดยวิธีคล้ายคลึงกับการถ่ายรูป มาตรา ๓ ได้ให้ความคุ้มครองด้วย และประเทศสมาชิกจะตองนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายในเพื่อคุ้มครองงานภาพถ่ายดังกล่าวด้วย

ค. เงื่อนไขแห่งการคุ้มครอง

๑) ผู้สร้างสรรค์ซึ่งเป็นคนในบังคับหรือพลเมืองของประเทศสมาชิก จะได้รับการคุ้มครองในประเทศแห่งสหภาพอื่น ที่ไม่ใช่ประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดงาน แม้ว่าจะเป็นงานที่ยังไม่ได้โฆษณาอันเป็นครั้งแรกในประเทศสมาชิกของตนหรือไม่ก็ตาม เงื่อนไขดังกล่าวจะเป็นไปตามกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกที่ช้อยู่ หรือจะใช้ในภายหลังให้แก่คนในประเทศของตน ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ วรรคแรก ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

๒) การได้รับสิทธิดังกล่าวในข้อ ๑) นี้ จะต้องขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ตามเงื่อนไขและแบบพิธีของกฎหมายประเทศแหล่งกำเนิดงาน โดยต้องไม่เกินไปกว่าที่กำหนดไว้ในประเทศแหล่งกำเนิดงาน ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ วรรค ๒ ของฉบับ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ (ขอสถวนข้อที่ ๒)

๓) ประเทศที่จะถือเป็นประเทศแหล่งกำเนิดงาน (The Country of the origin of the work) ตามมาตรา ๔ วรรค ๓ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ได้กำหนดไว้ดังนี้ คือ

(ก) ประเทศที่ผู้สร้างสรรค์มีถิ่นที่อยู่ (Belongs) ในกรณีที่เป็นงานที่ยังไม่ได้โฆษณา

(ข) ประเทศที่มีการโฆษณางานเป็นครั้งแรก ในกรณีที่เป็นงานที่ได้มีการโฆษณาแล้ว

(ค) ประเทศที่กำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์สั้นที่สุด ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาพร้อมกันในประเทศสมาชิกหลายประเทศ

(ง) ประเทศสมาชิก ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาทั้งในประเทศสมาชิกและประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

ทั้งนี้ "งานที่ได้มีการโฆษณาแล้ว" หมายความว่า การนำสำเนาจำลองของงานนั้น ๆ ออกจำหน่ายแจกจ่ายต่อสาธารณะ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับงานนาฏกรรม, นาฏ-ดนตรีกรรม, การเล่นแสดงดนตรีกรรม, การแสดงศิลปกรรม และการสร้างงานสถาปัตยกรรม ไม่ต้องมีกาโฆษณา ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ วรรคท้าย ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

๔) ผู้สร้างสรรค์เป็นคนที่ในบังคับหรือพลเมืองของประเทศสมาชิก เมื่อได้โฆษณางานเป็นครั้งแรกในประเทศสมาชิกอื่นแล้ว ย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับงานของผู้สร้างสรรค์ของประเทศที่มีการโฆษณานั้น ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

๕) ผู้สร้างสรรค์ที่ไม่ได้เป็นคนที่ในบังคับหรือพลเมืองของประเทศสมาชิก เมื่อได้โฆษณางานของตนเป็นครั้งแรกในประเทศสมาชิก ย่อมได้รับสิทธิในประเทศสมาชิกเช่นเดียวกับผู้สร้างสรรค์ของประเทศสมาชิกได้รับความอนุสัญญาเบอร์น ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

เมื่อประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกไม่ได้ให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่เป็นคนในบังคับหรือพลเมืองของประเทศสมาชิก ตามอนุสัญญาเบอร์น ประเทศสมาชิกนั้นสามารถจะ

จำกัดการคุ้มครองงานสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ของประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ซึ่งรวมถึงคนในบังคับ หรือพลเมืองของประเทศนอกสหภาพ และไม่มีภูมิลำเนาในประเทศแห่งสหภาพด้วย ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน Berne Additional Protocol, ค.ศ. ๑๙๑๔ เพิ่มเติมฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

ง) อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตามบทบัญญัติในมาตรา ๗ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ได้กำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไว้ คือ

๑) อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ นี้กำหนดระยะเวลาตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่วันที่ถึงแก่ความตายของผู้สร้างสรรค์

ทั้งนี้อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์นี้ อนุสัญญาเบอร์นได้ให้อำนาจประเทศสมาชิกอาจกำหนดได้โดยกฎหมายภายในของประเทศที่เรียกร้องให้คุ้มครองเพียงใดก็ได้ แต่การคุ้มครองจะต้องไม่เกินไปกว่ากฎหมายของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดของงานที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงหมายความว่าประเทศสมาชิกมีความผูกพันต่ออนุสัญญาเบอร์นเพียงต้องบัญญัติกฎหมายภายในตามเงื่อนไขดังกล่าว เท่านั้น ไม่ขัดต่ออนุสัญญาเบอร์นเท่านั้น

๒) อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่ายและงานที่ผลิตขึ้นโดยวิธีคล้ายคลึงกับการถ่ายรูป, งานที่ได้โฆษณาหลังจากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่กรรม, งานที่ผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝง หรือไม่ประสงค์จะออกนาม ให้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่เรียกร้องให้คุ้มครอง แต่ต้องไม่เกินไปกว่าที่กำหนดในประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดงาน

จ) สิทธิของผู้สร้างสรรค์

๑) ตามบทบัญญัติในมาตรา ๑ วรรค ๓ ของฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และมาตรา ๕ วรรค ๒, ๓ และ ๔ ของฉบับ Bern Convention ค.ศ. ๑๘๘๖ (ข้อสงวนข้อที่ ๓) ได้กำหนดให้สิทธิของผู้สร้างสรรค์ไว้คือ ผู้สร้างสรรค์ที่เป็นคนในบังคับ หรือพลเมืองของประเทศสมาชิก หรือผู้ได้รับมอบอำนาจโดยชอบ จะได้รับสิทธิพิเศษในประเทศอื่นที่จะทำการแปล หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตนได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

แต่สิทธิในการแปลของผู้สร้างสรรค์จะสิ้นสุดลง ถ้าผู้สร้างสรรค์ไม่ได้ใช้ประโยชน์ดังกล่าวภายในระยะเวลาสิบปี นับแต่วันที่มีการโฆษณาเป็นครั้งแรกในประเทศสมาชิก

สำหรับงานที่จัดโฆษณาเป็นตอน ๆ กำหนดระยะเวลาสิบปีดังกล่าวจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการโฆษณาครั้งสุดท้ายของงานชิ้นเดิม แต่กรณีเป็นงานที่มีหลาย ๆ เล่มจบ การนับระยะเวลาสิบปีจะถือเป็นผลงานที่แยกจากกัน และการนับระยะเวลาดังกล่าวนี้นับจะถือเอาวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่โฆษณาเป็นวันทำการโฆษณา

๒) ตามบทบัญญัติในมาตรา ๑ วรรค ๔ ของฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ (ข้อสงวนข้อที่ ๔) ได้กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่เป็นเรื่องยาวหลายตอนจบ, นิทานที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ หรือวารสารของประเทศสมาชิก ไม่อาจทำซ้ำซึ่งต้นฉบับหรือฉบับแปลในประเทศอื่นโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์ หรือผู้รับมอบอำนาจโดยชอบ

เงื่อนไขดังกล่าวนี้ จะใช้กับบทความอื่นในหนังสือพิมพ์หรือวารสาร เมื่อผู้สร้างสรรค์หรือบรรณาธิการได้ประกาศไว้ห้ามมิให้นำไปทำซ้ำ หากในกรณีที่เป็นวารสาร การห้ามมิให้นำไปทำซ้ำไว้วาง ๆ ในตอนเริ่มต้นของแต่ละตอน ก็เป็นการห้ามมิให้นำไปทำซ้ำที่เพียงพอแล้ว

หากมิได้มีการห้ามดังกล่าวแล้ว บทความนั้นจะสามารถทำซ้ำได้โดยจะต้องอ้างแหล่งที่มาไว้ด้วย แต่อย่างไรก็ตามการห้ามนี้จะไม่ใช้กับบทความที่เป็น การอภิปรายทางการเมือง, ข่าวประจำวัน หรือข่าวสารเบ็ดเตล็ด

๓) สิทธิในการคัดลอกข้อความบางตอนจากงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม โดยการโฆษณานั้น หากมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือใช้ในลักษณะทางวิทยาศาสตร์ หรือการรวบรวมประกอบเข้ากันเพื่อการศึกษา ย่อมสามารถทำได้ แต่ผลของกฎหมายของประเทศสมาชิกหรือข้อตกลงที่ได้ทำไว้ หรือจะได้อำนาจเป็นพิเศษจากข้อกำหนดดังกล่าวไว้นี้ จะไม่มีผลต่ออนุสัญญาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘.

บทบัญญัติดังกล่าวนี้จะไม่มียกเว้นหลัง การนำงานดังกล่าวและนำสินค้า เข้ามาในประเทศโดยมิได้รับอนุญาต ซึ่งประเทศนั้น (ประเทศที่นำเข้า) กำหนดเป็นความผิด จะต้องรับผิดในประเทศนั้นด้วย

ซึ่งทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๓ ของฉบับ Berlin Act,

ค.ศ. ๑๘๐๘

๗) ผู้สร้างสรรค์ในงานวรรณกรรม วิทยาศาสตร์กรรม หรืองาน ศิลปกรรมมีสิทธิพิเศษที่จะมอบให้ผู้อื่นทำซ้ำหรือทำ เป็นภาพยนตร์นำออก เล่นแสดงต่อประชาชน ใด และการสร้างภาพยนตร์ใดจัดลำดับการแสดงหรือจัดลำดับเนื้อเรื่อง ย่อมได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม หากมีลักษณะเป็นของตนเองหรือมีลักษณะ ที่คิดขึ้นเอง โดยได้รับการคุ้มครองเหมือนงานที่คิดขึ้นเอง ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิ ของผู้สร้างสรรค์ในงานเดิม ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวนี้จะใช้บังคับกับงานอื่นที่สร้างขึ้นด้วยวิธีการที่ คล้ายคลึงกันตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๘๐๘

ฉ. ข้อสันนิษฐานและบทลงโทษ

๑) ผู้สร้างสรรค์จะได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาเบอร์น์ หากไม่สามารถ พิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น ถ้าชื่อผู้สร้างสรรค์ที่ใช่เป็นประจำใดแสดงไว้ที่งานนั้น ศาลของประเทศสมาชิกยอมยอมรับได้ในการพิจารณาตัดสินละเมิดลิขสิทธิ์ ส่วนกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ประสงค์ที่จะออกนามผู้พิมพ์ที่ปรากฏชื่อในงานนั้น ย่อมได้รับการคุ้มครอง หากไม่สามารถพิสูจน์เป็นอย่างอื่น ผู้พิมพ์นั้นย่อมได้รับการคุ้มครองเหมือนตัวแทนผู้สร้างสรรค์ นั้น ๆ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๘๐๘

๒) เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะยึดสำเนางานอันละเมิดลิขสิทธิ์นั้นได้ เช่น สินค้า ที่เกิดจากการทำซ้ำจากประเทศที่ไม่ให้ความคุ้มครอง หรือยกเลิกการคุ้มครอง และการยึด ดังกล่าวต้องเป็นไปตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๘๐๘

ข) ผลบังคับของอนุสัญญาเบอร์ลิน

๑) การอนุญาต การควบคุม หรือการห้ามจำหน่ายแจก, การเล่นแสดง หรือการจัดนิทรรศการงาน หรือการทำช่างาน อันเป็นสิทธิของผู้สร้างสรรค์ภายใต้กฎหมาย ภายในจากการกระทำของรัฐบาลประเทศสมาชิก จะไม่มีผลต่ออนุสัญญานี้ ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๗ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

๒) งานสร้างสรรค์ที่ยังมิได้ตกเป็นสมบัติสาธารณะของประเทศแหล่งกำเนิด (ยังไม่หมดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์) ในขณะที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ จะต้องเป็นไปตามอนุสัญญานี้ หากไม่มีเงื่อนไขในอนุสัญญาดังกล่าว ประเทศสมาชิกจะกำหนดขึ้นได้ตามความ มากน้อยที่ตนเกี่ยวข้อง โดยยึดถือตามกฎหมายภายในของตน ตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๑๔ (เกี่ยวกับเงื่อนไขที่ซ้ำกับงานสร้างสรรค์ขณะที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้) ซึ่งจะมีสิทธิในการ แปรเท่า ๆ กับสิทธิที่อนุสัญญาเบอร์ลินกำหนดขึ้นและจะใช้กับประเทศที่ภาคยานุวัติเป็นสมาชิก ใหม่ด้วย ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ (ข้อสงวน ข้อที่ ๖)

๓) อนุสัญญาเบอร์ลินนี้ ไม่ห้ามคนต่างชาติโดยทั่วไปที่จะใช้สิทธิเรียกร้องการ คุ้มครองตามกฎหมายภายในของรัฐที่อนุวัติตามอนุสัญญานี้ ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติใน มาตรา ๑๕ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

๓) การทำขอสงวน ประเทศสมาชิกสามารถที่จะทำขอสงวนสิทธิในระหว่าง กันได้โดยจะให้สิทธิมากกว่า หรือภายใต้เงื่อนไขใดที่ไม่ขัดต่ออนุสัญญาเบอร์ลิน ตามที่ได้บัญญัติ ไว้ในมาตรา ๒๐ ของฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘

ข. สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทย กับสหรัฐอเมริกา

ประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลาช้านาน และในการติดต่อค้าขายกันก็มีการทำสนธิสัญญากันหลายฉบับ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ประเทศไทย ก็ได้ทำสนธิสัญญากันกับประเทศสหรัฐอเมริกาอีก คือ สนธิสัญญาระหว่างกรุงสยามกับสหภาพลัทธิอเมริกา ลงนามกันที่กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ และได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันกันใน

วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งในสนธิสัญญานี้ในข้อ ๑๒ ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ตามที่ได้บัญญัติไว้ว่า

ในการที่เกี่ยวกับเบเตนค์ เครื่องหมายการค้า ยี่ห้อค้าขาย กรรมสิทธิ์ในแบบอย่าง
 ดวง ๆ และในสำเนาทั้งปวงนั้น พลเมืองทุกคนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหม่
 นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อใดกระทำการตามวิธีซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว จะต้องได้
 ได้รับความคุ้มครองป้องกันในดินแดนและอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่งเสมอเหมือนกับ
 ชาวเมืองทุกคนในบังคับของประเทศนั้น ถ้าพลเมือง ทุกคนในบังคับของประเทศซึ่ง
 ไปรกติให้โดยประโยชน์ใหญ่ยิ่ง*

เมื่อพิจารณาจากฉบับภาษาไทยอาจจะยังกำกวมอยู่ แต่เมื่อค้นฉบับภาษาอังกฤษ
 แล้วจะใช้คำว่า "...in regard to patents, trade-mark, trade-names,
 designs and copyright". ย่อมทำให้เข้าใจได้ความหมายความถึงลิขสิทธิ์นั้นเอง ซึ่ง
 ต่อมาสนธิสัญญานี้ได้มีการทำสัญญาลงนามกันใหม่ เรียกว่าสนธิสัญญาทางไมตรี พาณิชยและ
 การเดินเรือที่โคลงนามกัน ณ กรุงเพท เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๐

ต่อมาประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำสนธิสัญญาทางไมตรีและความ
 สัมพันธทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกาอีก โดยแลกเปลี่ยน
 สัตยาบันกัน ณ กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ และได้ประกาศยกเลิก
 สนธิสัญญานับที่ลงนามกันที่กรุงเพท เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๐ โดยได้ประกาศ
 ณ วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศไว้ในข้อ ๕

ศูนย์วิทยุวิทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* คัดจาก หนังสือสนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่าง
 ประเทศและองค์การระหว่างประเทศ (รวมภาคภาษาอังกฤษ) ของกรมสนธิสัญญาและ
 กฎหมาย เล่ม ๓ ค.ศ. ๑๙๒๐ - ๑๙๒๖ หน้า ๘.

... ๒. คนชาติและบริษัทของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จะมีสิทธิภายในอาณาเขตของภาคี อีกฝ่ายหนึ่งอย่างเดียวกันกับคนชาติและบริษัทของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ในเรื่องสิทธิบัตร สำหรับการนิเทศ เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้า แบบแผน และลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรม และศิลปกรรม เมื่อไปปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ ๓๒ ของอนุสัญญา

ซึ่งหมายความว่า ประเทศไทยจะต้องให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ของคนสัญชาติประเทศ สหรัฐอเมริกาโดยมีเงื่อนไขว่า การคุ้มครองนี้จะได้รับก็ต่อเมื่อผู้สร้างสรรค์ของประเทศ สหรัฐอเมริกาไปปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ ๓๒

โดยสนธิสัญญา ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ฉบับนี้ ถือเป็นหลักการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตามหลัก National treatment คือ จะให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานสร้างสรรค์ของ ประเทศสหรัฐอเมริกาเหมือนกันกับที่ได้ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานสร้างสรรค์ของคนไทย ในประเทศไทย ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้นเอง แต่ไม่อาจจะหมายความ รวมถึง การให้ความคุ้มครองตาม พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้ เพราะพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นการให้ความคุ้มครอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* คัดจาก หนังสือสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง ราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ลงนาม ณ กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ สัตยาบัน ณ กรุงวอชิงตัน วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ (และภาค ภาษาอังกฤษ) หน้า ๔.

พ.ศ. ๒๔๒๖ ประกอบอยู่ด้วยและ เป็นกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศที่ ชั้บังคับอยู่
ในปัจจุบัน

ก. พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔

๑. ลักษณะของกฎหมาย ในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้บัญญัติการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ รวมอยู่ในกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์
ภายในประเทศ คือ ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๒ ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๒๔ ถึง
มาตรา ๓๑ รวม ๘ มาตรา ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศดังกล่าวนี้ จะ
เป็นการบัญญัติขึ้นเพื่อรองรับและให้ความคุ้มครองตามอนุสัญญาเบอร์นที่ประเทศไทยมีพันธกรณี
อยู่ ด้วยทำให้ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในประเทศตามพระราชบัญญัตินี้
และได้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เฉพาะในส่วนที่แตกต่างไปจากลิขสิทธิ์ภายในประเทศไว้
ในหมวดดังกล่าวด้วย อาทิเช่น การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ หรืออายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์
เป็นต้น

๒. การให้กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากพระราชบัญญัติ
คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นบทบัญญัติเริ่มต้นของหลักการคุ้มครอง
ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญาระหว่างประเทศในประเทศไทย ดังนั้นพระราช
บัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้
กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศไว้ โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑ ความว่า "ทานให้ช
บทบัญญัติแห่งหมวดนี้ ตั้งแต่วันที่รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้เข้าเป็นภาคี
อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมทำ ณ กรุงเบอร์น
เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๘๖ ซึ่งได้แก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน
ค.ศ. ๑๙๐๘ และสำเร็จบริบูรณ์ด้วยโปรโตคอลเพิ่มเติมลงนาม ณ กรุงเบอร์น เมื่อวันที่ ๒๐
มีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๔"

บทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศจะใช้บังคับเมื่อใด คนนั้นจะเป็น
ปัญหาในสมัยนั้น เพราะประเทศไทยเราได้ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
พ.ศ. ๒๔๙๔ ก่อนการสมัครเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์น โดยในบทบัญญัติมาตรา ๒ บัญญัติไว้ว่า

"ภายในบังคับมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป" ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ นี้ ได้ลงพิมพ์ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๔ ดังนั้นพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีผลบังคับใช้ในวันดังกล่าวเป็นต้นไป ส่วนการสมัครเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์นนั้น รัฐบาลไทยได้ขอสมัครเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ และฉบับ Berne Additional Protocol, ค.ศ. ๑๙๑๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๔ และหลังจากนั้นหนึ่งเดือนคือ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ก็ได้มีประกาศรับรองประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์นฉบับดังกล่าว ลงพิมพ์ในหนังสือ Le Droit d'Auteur (Copyright) ฉบับเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. ๑๙๓๑ หน้า ๘๕ (๒๑: ๓๖ - ๓๗) ดังนั้นบทบัญญัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นต้นไป ส่วนบทบัญญัติของลิขสิทธิ์ภายในประเทศจะมีผลบังคับใช้ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒ คือ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นต้นไป

๒. งานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศที่จะได้รับความคุ้มครองนั้น ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้บัญญัติว่า

ภายในบังคับแห่งเงื่อนไขต่อไปนี้ ทานวาทแห่งพระราชบัญญัตินี้บังคับถึงวรรณกรรมหรือศิลปกรรมที่ได้โฆษณาในต่างประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิกแห่งสนธิบาลลิขสิทธิ์เหมือนหนึ่งว่าได้โฆษณาเป็นครั้งแรกในพระราชอาณาจักร และใช้บังคับถึงวรรณกรรมและศิลปกรรมซึ่งผู้ประพันธ์ในขณะที่ทำวรรณกรรมและศิลปกรรมนั้น เป็นคนในบังคับหรือพลเมืองหรือมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศซึ่ง เป็นสมาชิกแห่งสนธิบาลลิขสิทธิ์เหมือนกับผู้ประพันธ์เป็นคนในบังคับหรือพลเมือง หรือมีถิ่นที่อยู่ในกรุงสยาม ...

ซึ่งระบุงานสร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครองดังมีรายละเอียด คือ

ก) จะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ประเภท "วรรณกรรมหรือศิลปกรรม" ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔

ข) งานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมที่ได้โฆษณาในประเทศที่เป็นสมาชิกของสหภาพเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม โดยจะได้รับความคุ้มครองเหมือนว่าได้โฆษณาเป็นครั้งแรกในราชอาณาจักร

ค) งานวรรณกรรมและศิลปกรรม ที่ผู้ประพันธ์ซึ่งในขณะที่ทำวรรณกรรมและศิลปกรรมนั้น เป็นคนในบังคับหรือพลเมือง หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่เป็นสมาชิกของสหภาพเบอร์น โดยจะได้รับความคุ้มครองเหมือนกับผู้ประพันธ์เป็นคนในบังคับหรือพลเมือง หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

๓. เงื่อนไขการคุ้มครอง การที่งานสร้างสรรค์ของต่างประเทศจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ นี้ จะต้องได้ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขของประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมและศิลปกรรม ที่ได้กำหนดไว้ซึ่งที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ ความว่า "การรับประโยชน์แห่งสิทธิตามหมวดนี้ ท่านว่าต้องอยู่ในบังคับแห่งวิธีการและเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการซึ่งกฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้นได้กำหนดไว้

(ข) ถ้าเป็นวรรณกรรมหรือนาฏกยกรรม เมื่อล่วงกำหนดสิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งซึ่งโฆษณาไปแล้ว สิทธิที่จะห้ามมิให้ทำขึ้น ทำซ้ำ เล่นแสดงในที่สาธารณะ หรือโฆษณา ซึ่งคำแปลจะทรงไว้ตลอดเมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ให้อ่านแก่ผู้อื่นแปลวรรณกรรมหรือนาฏกยกรรมนั้นในภาษาซึ่งต้องการจะป้องกันมิให้ผู้อื่นแปล และได้โฆษณาคำแปลนั้นแล้วภายในพระราชอาณาจักรก่อนล่วงพ้นกำหนดเวลาที่กล่าวข้างตน"

ซึ่งมีอยู่ ๒ กรณีดังกล่าว คือ การที่จะได้รับความคุ้มครองซึ่งลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนั้น นอกจากจะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๒. นั้นแล้วจะต้องได้ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขดังต่อไปนี้คือ

ก) งานสร้างสรรค์นั้นจะต้องได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการของกฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น ๆ ก่อนให้ครบถ้วนด้วย เช่น หากกฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น กำหนดว่าจะต้องมีการ

เขียนสงวนลิขสิทธิ์ไว้บนสำเนางานจึงจะได้รับความคุ้มครอง เมืองสร้างสรรค์นั้นจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทยได้ ก็ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามนั้น คือ เขียนสงวนลิขสิทธิ์ไว้บนสำเนางานนั้นด้วย เรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘/๒๕๒๑ ว่า "หนังสือซึ่งตีพิมพ์ข้อความสงวนลิขสิทธิ์ไว้พอที่จะฟังได้ว่า เจ้าของได้ปฏิบัติตามครบถ้วนตามเงื่อนไขและวิธีการของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นที่เกิดแห่งวรรณกรรม ลิขสิทธิ์แห่งหนังสือนั้นได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ มาตรา ๒๕ (ก) ซึ่งมาตรา ๒๕ ถือเสมือนว่าวรรณกรรมนั้นได้โฆษณาเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยที่ประเทศไทยและอังกฤษเป็นสมาชิกในสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมตามประกาศกระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๙๔ การได้ลิขสิทธิ์ไม่คงจดทะเบียน การมีแม่พิมพ์เพื่อพิมพ์สำเนาจำลองและการพิมพ์สำเนาจำลองโดยไม่ได้รับความยินยอมของเจ้าของ เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินั้น มาตรา ๔, ๒๐, ๒๕ กระทั่งหนึ่งก็มีความผิดฐานนำวัสดุรูปเรือใบและชื่อ "ลองแมน" ให้ประชาชนหลงเชื่อตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๒ (๑) อีกกระทั่งหนึ่ง"

ข) ในกรณีที่เป็นการวรรณกรรมหรือนาฏกึ่งกรรม เมื่อล่วงพ้นกำหนดเวลาสิบปี นับตั้งแต่วันสุดท้ายซึ่งโฆษณางานเป็นครั้งแรก เจ้าของลิขสิทธิ์จะไม่มีสิทธิ์ที่จะห้ามมิให้ทำขึ้น ทำซ้ำ เล่นแสดงในที่สาธารณะ หรือโฆษณาซึ่งค่าแวล เว้นแต่จะได้มอบอำนาจให้ผู้อื่นแปลวรรณกรรมหรือนาฏกึ่งกรรมเป็นภาษาไทย และได้โฆษณาค่าแวลนั้นในราชอาณาจักรแล้วภายในระยะเวลาสิบปีดังกล่าว

๔. ประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรม ประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ ความว่า "ประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น กำหนดดังนี้ ถ้าเป็นวรรณกรรมหรือศิลปกรรมที่ไม่ได้โฆษณา ประเทศที่เกิดคือประเทศของผู้ประพันธ์ ถ้าได้โฆษณาแล้ว ประเทศที่เกิดคือ ประเทศที่ได้โฆษณาเป็นครั้งแรก ถ้าได้โฆษณาพร้อมกันในหลายประเทศซึ่งเป็นสมาชิกแห่งสนธิบัตรลิขสิทธิ์ ประเทศที่เกิด คือ ประเทศซึ่งกฎหมายบัญญัติอายุแห่งความคุ้มครองสั้นที่สุด

ถ้าได้โฆษณาพร้อมกันในประเทศซึ่งมิได้เป็นสมาชิก และในประเทศซึ่งเป็นสมาชิก แห่งสันนิบาตลิขสิทธิ์ ประเทศที่เกิดคือ ประเทศซึ่งเป็นสมาชิก"

ความบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ นี้ กำหนดประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือ ศิลปกรรมไว้ดังนี้ คือ

- ก) ประเทศของผู้ประพันธ์ ในกรณีที่เป็นงานยังมิได้มีการโฆษณา
- ข) ประเทศที่ได้โฆษณาครั้งแรก ในกรณีที่เป็นงานที่ได้มีการโฆษณาแล้ว
- ค) ประเทศที่กฎหมายบัญญัติอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์สิ้นสุด ในกรณีที่เป็นงานที่ได้มีการโฆษณาพร้อมกันไว้ในหลายประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพเบอร์น
- ง) ประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพเบอร์น ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาพร้อมกันในประเทศซึ่งเป็นและมีได้เป็นสมาชิกสหภาพเบอร์น

๕. อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ กรณีของอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่าง ประเทศนี้ ได้มีการกำหนดไว้แตกต่างจากลิขสิทธิ์ภายในประเทศ ในมาตรา ๒๕ ตอนท้าย ของพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ความว่า "... แต่ถา อายุแห่งความคุ้มครองในประเทศที่เกิดวรรณกรรมและศิลปกรรมนั้น กำหนดไว้ต่ำกว่าที่ได้ บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ไซ้ ทานว่าอายุแห่งความคุ้มครองในพระราชอาณาจักร ต้อง ไม่เกินกว่ากำหนดอายุแห่งความคุ้มครองในประเทศที่เกิดนั้น" ตามปกติเมื่อได้รับความ คุ้มครองตามกฎหมายภายในของไทย ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ แต่หากว่าอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศที่เกิดแห่งวรรณกรรมหรือ ศิลปกรรมมีต่ำกว่า ก็จะต้องถือตามอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศที่เกิดแห่ง วรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น ๆ

ข. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑

๑. ลักษณะของกฎหมาย เมื่อได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรม และศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ใหม่เป็นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้มีการยกเลิก พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ เสีย ส่วนในบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการ คุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนั้น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้รับหลักการ

ของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศสืบเนื่องต่อจากพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ดังบัญญัติไว้ในหมวด ๖ ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ มาตรา ๔๒ แต่ในรูปแบบของกฎหมายแล้ว พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้กำหนดรูปแบบใหม่ โดยการบัญญัติรองรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศไว้ในมาตรา ๔๒ ในงานสร้างสรรค์ประเภทใดบางที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่เงื่อนไขหรือบทบัญญัติอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ก็ได้อำนาจที่จะกำหนดออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้ พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ขึ้น

บทบัญญัติการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ จะเป็นการบัญญัติขึ้นเพื่อรองรับให้ความคุ้มครองตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีต่ออนุสัญญาเบอร์น ด้วยการให้ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในประเทศ ตามพระราชบัญญัตินี้ และได้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในเฉพาะส่วนที่แตกต่างกับลิขสิทธิ์ในประเทศ ในทำนองเดียวกันกับพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔

๒. การไขกฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้น โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๑* เป็นต้นไป และในบทบัญญัติในมาตรา ๓ ได้กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ เนื่องจากลักษณะของการคุ้มครองของกฎหมายทั้งสองฉบับแตกต่างกัน จึงได้มีบทบัญญัติในมาตรา ๕๐ อันเป็นบทเฉพาะกาล กำหนดความคุ้มครองไว้ว่า

งานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔ ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัตินี้

* ลงพิมพ์ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๕๕ ตอนที่ ๑๔๓

งานที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับ และไม่มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่เป็นงานที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ไขว่รวมถึงลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศด้วย

ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ เป็นต้นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒* ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังที่บัญญัติไว้ว่า "... ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา" จึงเกิดปัญหาการใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศขึ้น ในขณะที่ยังมีได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากล่าวคือ ในระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ ดังจะได้อธิบายต่อไปข้างหน้า

๓. งานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครอง งานที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๕๒ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

งานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีคืออุยกวย และกฎหมายของประเทศนั้น ได้ให้ความคุ้มครอง เช่นเดียวกันแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของภาคีอื่น ๆ แห่งอนุสัญญาดังกล่าวหรืองานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยร่วมเป็นสมาชิกอุยกวย ...

ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ

* ลงพิมพ์ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๑๐๐ ตอนที่ ๑๕
วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖

ก. งานของประเทศภาคีสัญญาเบอร์น ภายใต้อันที่ประเทศไทยเป็นภาคีสัญญาเบอร์น ดังนั้นอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสัญญาอยู่ด้วยความพันธัญญัตินมาตรา ๘๒ นั้นซึ่งในปัจจุบันก็หมายความว่าถึง อนุสัญญาเบอร์นนั่นเอง งานสร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครองดังกล่าวมีลักษณะดังนี้ คือ

๑) จะต้องเป็น "งาน" ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ กล่าวคือ จะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลป์

๒) จะต้องเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีสัญญาเบอร์นนั่น หากว่ากฎหมายของประเทศนั้นได้กำหนดการใดมาซึ่งลิขสิทธิ์ไว้อย่างใด งานนั้น จะได้รับความคุ้มครองในราชอาณาจักร ก็จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายนั้นกำหนดไว้ด้วย กล่าวคือ จะต้องเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายของประเทศนั้นเสียก่อน

๓) งานที่จะได้รับความคุ้มครองในราชอาณาจักรก็ต่อเมื่อกฎหมายของประเทศนั้น (ประเทศของงานสร้างสรรค์) ได้ให้ความคุ้มครองเช่นเดียวกันแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของภาคีสัญญาเบอร์นอื่น ๆ ซึ่งเป็นหลัก Reciprocity ที่จะต่างตอบแทนกัน

ข. งานขององค์การระหว่างประเทศ งานที่จะได้รับความคุ้มครองในข้อนี้มีลักษณะดังนี้ คือ

๑) จะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังที่โลกกล่าวมาแล้วข้างต้น

๒) จะต้องเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศ นำสังเกตว่า องค์การระหว่างประเทศนั้น ๆ คงจะไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์ภายในเป็นแน่ ดังนั้นงานอันมีลิขสิทธิ์จึงน่าจะหมายความว่า งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยอนุโลมแต่เป็นงานสร้างสรรค์ขององค์การระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะ เป็นกรณีขององค์การระหว่างประเทศนั้นเป็นผู้สร้างสรรค์ หรือเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วยการโอนลิขสิทธิ์มาหรือรับมรดกมาก็ตาม

๓) องค์การระหว่างประเทศที่จะได้รับความคุ้มครองในราชอาณาจักรนั้นจะต้องเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ด้วย เช่น องค์การ WIPO องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น

๔. เงื่อนไขการคุ้มครอง การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศที่จะได้รับความคุ้มครองในราชอาณาจักรนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "งานอันมีลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ ภายใต้งานนี้" ดังนี้

(๑) ในกรณีที่งานนั้นยังไม่ได้โฆษณา ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติหรือเป็นคณินบังคับของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ทั้งนี้ตลอดระยะเวลา หรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

ในกรณีที่ได้โฆษณาแล้ว การโฆษณาต้องกระทำเป็นครั้งแรกในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา

(๒) งานนั้นจะต้องเป็นงานที่เป็นไปตามเงื่อนไข และวิธีการซึ่งกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของประเทศที่เกิดแห่งงานนั้นกำหนดไว้ด้วย"

โดยสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ

ก) กรณีที่ยังไม่ได้โฆษณางาน ผู้สร้างสรรค์จะต้องมีสัญชาติหรือเป็นคณินบังคับของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญา หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น เช่น จะต้องเป็นผู้มีสัญชาติอังกฤษ ตลอดเวลาที่สร้างสรรค์งานนั้น หรือมิได้เป็นผู้มีสัญชาติประเทศภาคีสมาชิก แต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญาก็ได้รับความคุ้มครองเช่นกัน

ข) กรณีที่โฆษณางานนั้นแล้ว การโฆษณางานนั้นได้ทำครั้งแรกในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา เช่น ได้โฆษณาครั้งแรกในประเทศไทย หรือประเทศอังกฤษ ในขณะที่ผู้สร้างสรรค์เป็นคนสัญชาติรัสเซีย ซึ่งมีได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น์ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นการยกถือการโฆษณาครั้งแรกเป็นหลัก มิได้ถือสัญชาติ คณินบังคับ หรือถิ่นที่อยู่ตามข้อ ก) แต่ประการใด

ค) งานที่จะได้รับความคุ้มครองในราชอาณาจักรนั้น จะต้องได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการตามที่กฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งงานนั้นกำหนดไว้ หากประเทศที่เกิดแห่งงานได้กำหนดไว้ว่าจะต้องปฏิบัติตามประการใด ก็จะต้องได้ดำเนินการดังกล่าวนั้นเสียก่อน จึงจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับ มาตรา ๒๕ (ก) ของพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๓๔ ตามข้อสงวนข้อที่ ๒ ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘/๒๕๒๑ ตามที่อ้างไว้แล้ว ซึ่งได้คัดลอกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๓๔

๕. ประเทศที่เกิดแห่งงาน พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้กำหนดให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๓ ว่า "ประเทศที่เกิดแห่งงานหมายความว่า

(๑) ประเทศที่ผู้สร้างสรรค์มีสัญชาติหรือเป็นคนในบังคับหรือมีถิ่นที่อยู่ ทั้งนี้ตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญในการสร้างสรรค์งานนั้น ถ้างานนั้นเป็นงานที่ยังไม่ได้โฆษณา

(๒) ประเทศที่ได้โฆษณางานนั้นเป็นครั้งแรก ถ้างานนั้นเป็นงานที่ได้โฆษณาแล้ว

(๓) ประเทศที่กฎหมายบัญญัติอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไว้สั้นที่สุด ถ้างานนั้นเป็นงานที่ได้โฆษณาพร้อมกันในหลายประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา หรือ

(๔) ประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ถ้างานนั้นเป็นงานที่ได้โฆษณาพร้อมกันในประเทศที่มีได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา และในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา"

ลักษณะของประเทศที่เกิดแห่งงานดังกล่าวนี้ มีลักษณะเหมือนกันกับในบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๓๔

๖. อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ นี้ จะต้องเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งงาน หากว่ากำหนด อายุแห่งการ

คุ้มครองลิขสิทธิ์ไว้เพียงใด ก็ย่อมได้รับความคุ้มครองในราชอาณาจักรเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามก็จะต้องมีอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่มากไปกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ของพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ว่า "ลิขสิทธิ์ในงานตามมาตรา ๕ ให้มีอายุแห่งการคุ้มครองตามที่กฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งงานนั้นกำหนดไว้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินกว่าอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์"

๗. สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ นอกจากผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานสร้างสรรค์ระหว่างประเทศนั้น จะมีสิทธิตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แล้ว ยังถูกจำกัดสิทธิบางประการเกี่ยวกับการแปล กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นการวรรณกรรมหรือนาฏกรรม หากว่าเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้ทำการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลเป็นภาษาไทยและโฆษณาซึ่งคำแปลนั้นในราชอาณาจักรภายในระยะเวลาสิบปี นับตั้งแต่วันสิ้นปีที่มีการโฆษณางานวรรณกรรมหรือนาฏกรรมนั้นเป็นครั้งแรกแล้ว ย่อมหมดสิทธิที่จะห้ามการทำซ้ำหรือคัดแปลง หรือโฆษณาในราชอาณาจักร ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ว่า

ในกรณีที่เป็นการวรรณกรรมหรือนาฏกรรม ถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้จัดทำหรืออนุญาตให้ผู้อื่นจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย และโฆษณาคำแปลนั้นในราชอาณาจักรภายในสิบปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการโฆษณาวรรณกรรมหรือนาฏกรรมดังกล่าวเป็นครั้งแรก ให้ถือว่าสิทธิที่จะห้ามมิให้ทำซ้ำหรือคัดแปลง หรือโฆษณาซึ่งคำแปลในราชอาณาจักรเป็นอันสิ้นสุดลง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย